

דברי תורה

מאת כ"ק מרן אדמו"ר הגה"ק

אבדק"ק צאנז-קלויזענבורג זצוקללה"ה

גליץ ל"ד

[תשפ"ד]

שנה מ'

שיעור חורש"י פרשת אמור תשי"ב

בתורה"ק (ויקרא כא, א) ויאמר ד' אל משה אמור אל הכהנים בני אהרן ואמרת אליהם לנפש לא ישמא בעמיו.

פירש"י רש"י, אמור אל הכהנים, אמור ואמרת, להזהיר גדולים על הקטנים וכו'. לא ישמא בעמיו, בעוד שהמת בתוך עמיו, יצא מת מצוה, ע"כ.

והנראה לומר בזה בדרך רמז, שבא הכתוב להורות לנו את חובתו של כל אדם מישראל למסור נפשו עבור טובתו של חברו, וללכת בדרכיו של אהרן הכהן שהיה מצויין במידה זו עד כדי מסירות נפש, כמו ששנו חכמים בלשון המשנה (אבות א, יב) הוי מתלמידיו של אהרן, אוהב שלום ורודף שלום, אוהב את הבריות ומקרבן לתורה. ומובא שם במפרשים (ראה פירוש רש"י) שאם אמר אחד לאשתו קונם שאין נהנית לי עד שתרוק בעיניו של כהן גדול, היה אהרן שומע, היה הולך אצל אותה אשה והיה אומר, פלוניתא, השתי בעיני ורוק שלך רפואה יש בו, תרוק לי בעין והיתה רוקקת. עוד דרשו המפרשים שם אופנים שונים בדרכו של אהרן (ראה רבינו עובדיה מברטנורה, תוספות יו"ט, וראה אבות רבי נתן פרק יב). הוי אומר כי אהרן הכהן ממש מסר נפשו כדי להשכין שלום בין אדם לחבירו ובין איש לאשתו.

על זאת בא הכתוב כאן ללמדנו עוד, כי חובת מסירות הנפש אינה רק כלפי האדם החי בלבד, אלא אף אחר מותו, ולזה אמר אמור אל הכהנים בני אהרן הם ההולכים בדרכו של אהרן הכהן שהיה מוסר נפשו כדי להיטיב לבני אדם, ואמרת אליהם לנפש לא ישמא בעמיו, ודרשינן שרק בעמיו אינו מיטמא אבל למת מצוה ישמא, ובזאת נצטוו הכהנים בני אהרן לטפל במת מצוה, אף אם בגין כך יפסקו מטהרתם ויבטלו עצמם מעבודת הקודש ויקדישו הרבה מומנם. לזאת יקרא מסירות נפש של אמת, שלא רק את גופו הוא מוסר אלא אף את נשמתו ורוחניותו.

*

זו היתה דרך הצדיקים הקדושים ככל הדורות שהיו מוסרים נפשם וכל אשר להם עבור כל נשמה מישראל, ואפילו את חלקם בגן עדן ובעולם הבא היו מוכנים ליתן כדי לעשות טובה לאיש יהודי. כמו שמסופר על הרה"ק רבי ברוך ממעויבזו זי"ע, שפעם אחת בישב בשלחנו הטהור פנה אל אחד הנוכחים והחל לדבר אליו

דברים קשים כמדקרות חרב עד שהלכינו פניו של אותו אדם שלא ידע אנה יוליך את חרפתו, והיתה כוונת קדשו להמתיק בזה מעליו דינים קשים. באותה שעה נבח שם הרה"ק רבי משה צבי מסאווראן זי"ע, וכמו רגע הרהר בלבו במאמר חז"ל (בבא מציעא נט, א) המלבי"ן פני חבירו ברבים אין לו חלק לעולם הבא. תיכף ומיד נענה הרה"ק ממעוזיבו ואמר: מה אומר שם הלמדן שלי, וכי אין כדאי ונוח לאבד את חלקי לעולם הבא כדי לעשות טובה ליהודי ולהציל אותו מכל רע, עכ"ל, ועוד הרבה עובדות כגון דא ידועות מצדיקים (ראה בשיעור חורש" פ' תרומה תשי"ב).

ובכלל הרברים גם בעניני חינוך ולימוד תורה עם הזולת, שיש לו לאדם למסור ולהקריב את נפשו כדי ללמד תורה ולחנך את מי שקמץ ממנו בדעת, לקיים מה שנאמר (ישעיה מא, ו) איש את רעהו יעזור ולאחיו יאמר חזק.

על הכתוב (בראשית כג, ו) ויקם אברהם וישתחו לעם הארץ לבני חת, מוכא בספר ילקוט הגרשוני (פר' חיי שרה) שפירשו על דרך צחות, על פי מעשה שהיה אצל הגה"ק בעל חתם סופר זי"ע, שפעם בא אליו איש בעל-הבית בקובלנא על בחור אחר, ואמר עליו שהוא 'בחור' בלא חי"ת [כלומר שהוא 'בור' ועם הארץ]. השיבו החתם סופר, הגה אם הבחור הוא בלא חי"ת אכן זה דבר לא טוב, כי בלי האות ה' נשאר מ'בחור' רק 'בור', אך עדיין אין הוא היוזק כל כך, אבל היוזק יותר יש אם בעל-הבית שצריך להיות ממחזיקי תורה הוא בלא חי"ת, כלומר שמתניבת 'מחזיק' נשמטת האות ה' אזי הוא 'מזיק'... עכ"ל החתם סופר. וזה שאמר הכתוב 'ויקם אברהם וישתחו לעם הארץ', וקשה איך השתחוה לעם הארץ, על זה אמר 'לבני חת', לעם הארץ שהם מחזיקים עם חי"ת, להם ראוי להשתחוות ולחלוק להם כבוד, שכן גם התורה הקדושה הקדימה זבולין ליששכר.

ולדידן אפשר לפרש בדרך רמו וצחות, שצריך אדם להקריב אפילו את הרוחניות שלו כדי להשפיע דעת על זולתו, ויגמור בלבו שהוא מוכן ומזומן למסור נפשו למען חבירו שיגדל בתורה, אפילו אם בכך יפסיד מעלייתו בתורה, כי לפי ערכו ישאר הוא עצמו בבחינת עם הארץ, וזהו שאמר וישתחו לעם הארץ, פירוש שאברהם אבינו נתן כבוד למי שמסכים בלבו למסור נפשו ולהישאר בעצמו לפי ערכו בבחינת עם הארץ, כי מטרתו היא לבני חת דהיינו שיגרום שחבירו יהיה בן חי"ת, כלומר 'בחור' עם חי"ת ולא ח"ו 'בור', כי אין בור ירא חטא (אבות ב, ה).

ענין זה בא פרשה זו ללמדנו, כפירוש רש"י 'להזהיר גדולים על הקטנים', שכשם שלמדנו על חובתם של הכהנים למסור נפש עבור קבורת מת מצוה, שבכך הם מוסרים את הרוחניות שלהם ומיטמאים למת ומבטלים זמן רב מעבודתם, כך גם גדולה וחשובה היא חובת מסירות הנפש של הגדולים על הקטנים ללמדם ולחנכם בדרך הטוב והישר.

בוה אפשר לומר בדרך רמז, מהו החילוק בין הנקרא בשם "רב" לנקרא בשם "רבי", כי באמת שניהם הם רבנים וגדולי תורה, אלא שהאחד הוא רק רב, ואילו אצל 'רבי' יש תוספת אות יו"ד, המרמזת על איש יהודי, ללמדנו ש"רבי" נקרא מי שאינו רואה את טובת עצמו בלבד להיות 'רב', אלא משתדל למשוך אליו עוד יו"ד, היינו לקרב עוד יהודים פשוטים ולהעלותם במעלות עבודת הבורא.

*

דבר זה צריך להנחותינו תמיד, להשתדל לקרב עוד יהודים אל אהלי תורה ועבודה, אבל לא לשום מאוויינו כדי להרבות קהל גדול בעלמא, אשר בכך מעורב השקר רח"ל. אודות כך מסופר על הרה"ק רבי מנחם מענדל מרימינוב זי"ע, שפעם בשבת חנוכה הסתופפו בצל קדשו ארבעים איש, ובסעודה שלישית אמר דברי תורה בענינים נפלאים ונשגבים העומדים ברומו של עולם. אחרי כן התבונן בנפשו ברוב ענוות קדשו, איך יתכן שבאו אליו מספר כה רב של חסידים, ארבעים במספר, ולא יתכן שמספר גדול כזה יבוא מסטרא דקדושה, אין זאת אלא שהסטרא אחרא והצר הטומאה שלחו לו ציבור גדול כזה. ושוב התבונן בעצמו, איך יתכן שאמרתי היום דברי תורה כאלו באמירה נאה, הלא יודע אני בעצמי שאיני ראוי לומר דברים כאלו, ובהכרח שאין דיבורים אלו מסטרא דקדושה. כך התמרמר ובכה בכבי ויללה באומרו שעכשיו הוא רואה ששכוי הוא בידי הטומאה והסטרא אחרא, וה"ו ננעלו לפניו שערי תשובה והוא מאלו שאין להם חלק לעולם הבא.

לנוכח כן גמר בדעתו שאין לו עצה אחרת אלא ללכת אל מורו ורבו רביה"ק הרבי ר' אלימלך מליזענסק זי"ע, לבקש ממנו תיקון לנפשו ולחלצו מידי הסטרא אחרא. ואכן מיד במוצאי שבת קם ויצא החוצה לרוץ ברגליו מרימינוב עד ליזענסק. אנשי ביתו ביקשו להניאו שסכנה היא לצאת לדרך כעת בימות החורף בכפור העז השולט בחוצות כי בנפשו הדבר, וגם סכנה היא ללכת באפילה על גבי ההרים המכוסים בשלג, אך הוא לא שעה לדבריהם ובכל כוחו רץ ברגליו את כל הדרך עד ליזענסק הנמצאת במרחק גדול מרימינוב, וגם במשך כל הדרך היה בוכה ומתמרמר על מצבו.

אחרי שעות של ריצה הגיע עד ליזענסק בשארית כוחותיו, ומיד נכנס אל הקודש פנימה כשהוא מתלהב בלבת אש וזועק, רבי, הצילני נא, הצילה נפשי כי אומלל אני, וכך השתטח על הארץ והרבה בבכיות וזעקות. פנה אליו הרבי ר' אלימלך לעודדו ואמר לו, עמוד נא על רגליך וספר לי במה דברים אמורים. הוא אכן קם על מקומו והתחיל להשיח את אשר על לבבו, שבאו אצלו ציבור גדול של ארבעה מנינים והוא סבור שדבר זה לא יכול לבוא אליו מצד הקדושה, וגם אמר דברי תורה אשר גבוהים מפי ערכו, והוא חושש שכוחות הטומאה נטפלו אליו והכניסו בו רוח טומאה.

ודעת לנבון נקל שמיד כאשר הביט הרבי ר' אלימלך בפני קדשו ידע שאין כל יסוד לחששותיו ורק מחמת עוצם ענוותנותו הוא אומר כן, אבל בכל זאת ביקש ממנו שיחזור בפניו על דברי התורה שאמר כדי שיוכל לשפוט מה טיבם. בתחילה היה בוש וירא לחזור על דברי תורתו כי בענוותנותו חשש שהדברים גבוהים ממדרגתו ואסור לו לאומרם, אבל רבו הקדוש פיים אותו ואמר שבפניו רשאי הוא לאומרם, אז פתח הרה"ק מרימנוב וחזר על הדרוש שאמר, וכשסיים את דבריו נשקו הרבי ר' אלימלך על מצחו ואמר לו, אשריך שזכית לכך להגיע עד למדרגה גבוהה ורחוקה כל כך.

ואם כה התיירא בנפשו הרה"ק מרימנוב כאשר באו אליו ארבעים אנשים בלבד, אנן מה נעניי אבתריה כימינו כאשר יש אנשים שכל חפצם רק להקהיל קהלות גדולות, וכבר הזכיר הרה"ק מהרי"א מקאמארנא זי"ע (נתיב מצותיך, נתיב התורה, שביל א, אות טו) בענין זה דברים נוראים בשם הרה"ק מרימנוב זי"ע, עיי"ש.

*

אמנם כגון דא צריך למודעי, שלפעמים כשאדם אכן חפץ למסור נפשו כדי לקרב אחרים אל התורה ולהקים ישיבות ואהלי תורה, בא יצר הרע לרפות את ידיו בשאלת כסף מנלן, כי פעולות אלו כרוכות בהרבה הוצאות ממון, ולכן משדלו היצר הרע שתחילה עליו להקהיל את הקהל ולערוך מסיבות לשם אסיפת ממון, ורק אחרי שיהיה בידו ממון רב די הצורך יתחיל לעשות מעשה. אולם עלינו לדעת יסוד מוסד בדרכי העבודה שההיפך הוא הנכון, כפי שדרכי הוא תמיד, שבראש ובראשונה יש למסור נפש ולקום ולעשות מעשה, לתקן בית תלמוד ולהקים ישיבה בה יוכלו הבחורים לעסוק בתורה ולשקוד על דלתותיה, בלי לחשוב ולהתבונן בשאלת הממון, ורק אחר שהישיבה תעמוד על מכונה אזי אפשר לערוך אסיפות של אנשים לבקש ממון עבור הישיבה, וכן בשאר עניינים רוחניים תחילה לפעול ולהביאם לכלל מעשה שיתקיימו בפועל, ורק אחר כך להקהיל את העם לבקש ממון עבור מטרות אלו.

זו הוא דרך העבודה הנכונה והרצויה בה נראה אור, ובוודאי הציבור הקדוש אכן יתעורר להטות עמנו שכם אחד שתהא דרכנו זו צלחה. וזה הענין שבקבלת התורה הקדימו בני ישראל נעשה לנשמע (שמות כד, ז), להורותינו כי תחילה יש להכריז נעשה ולהתחיל את הפעולות גם בהעדר ממון, ואחר כך ונשמע, שהוא מלשון אסיפת עם, על דרך הכתוב (שמואל א' טו, ד) וישמע שאל את העם (עיי"ש בתרגום יונתן, רד"ק, אברבנאל, מצודות), שאחרי שהישיבה כבר קיימת וקול התורה הולך וחזק מאד, רק אחר כך יאסוף את העם לבקש ממון עבור קיום הישיבה, אבל לא יהפך הסדר לדחות את הקמת הישיבה עד שיהיה לו ממון ככל הצורך, כי אין אלו אלא דברי היצר הרע.

* * *

בתוה"ק (ויקרא כא יז-כד) דבר אל אהרן לאמר איש מזרעך לדרתם אשר יהיה בו מום לא יקרב להקריב לחם אלקיו. כי כל איש אשר בו מום לא יקרב איש עור או פסח או חרם או שרוע. או איש אשר יהיה בו שבר רגל או שבר יד וגו'. כל איש אשר בו מום מזרע אהרן הכהן לא יגש להקריב את אשי ד' מום בו את לחם אלקיו לא יגש להקריב וגו'. וידבר משה אל אהרן ואל בניו ואל כל בני ישראל.

כבר דקדקו המפרשים כמה שחזר הכתוב לכפול ולשלוש כמה פעמים את האזהרה שבעלי מומים לא יקרבו להקריב קרבן, שפתח ואמר איש מזרעך לדרתם אשר יהיה בו מום לא יקרב להקריב וגו', ושוב שנית חזר והזהיר כי כל אשר בו מום וגו' לא יגש להקריב, ולכאורה כל זה הוא אך למותר.

עוד יש לדקדק בלשון הכתוב כי כל אשר בו מום לא יקרב, שבאמרו 'כי' כל וגו' משמע שבא כנותן טעם על האזהרה שנאמרה בפסוק שלפניו איש מזרעך לדרתם אשר יהיה בו מום לא יקרב וגו', והוא תמוה, איזה נתינת טעם יש בפסוק זה יותר על הנאמר לפניו, והרי אין כאן אלא חזרה בשנית על האזהרה הראשונה (וראה אלשך הק/רא"ם). ועוד רבו הדקדוקים באלה מקראי קודש.

*

נראה לבאר כי הנה הכהן הבא לעמוד ולשרת ולהקריב את קרבנותיהם של ישראל, צריך להיות הגון וראוי לכך, שהרי מוטלת עליו העבודה לקשר את ישראל לאביהם שבשמים על ידי עבודת הקרבנות, ולא כל הרוצה ליטול את השם יבוא ויטול, וכפי שמצינו (בראשית כה, לא) ויאמר יעקב מכרה כיום את בכורתך לי, ופירש רש"י, לפי שהעבודה בבכורות, אמר יעקב, אין רשע זה כדאי שיקריב להקב"ה.

כן הדברים אמורים גם בשליח ציבור היורד לפני התיבה, שצריך הוא להיות כדאי והגון ושלם במעשיו, כי הוא צריך להיות סרסור לקשר את ישראל לאביהם שבשמים. כפי שהאריך בזה בדברים נפלאים בספה"ק תולדות יעקב יוסף (פרשת צו) לבאר מה ששינינו במשנה (סוטה מט, א) שמיום שחרב בית המקדש שרו חכימיא למהויה כספריא, וחזניא כעמא דארעא, וכתב שם בהקדם מה ששמע מחכם לבאר המנהג שהשתרע בימים ההם, שהרבנים היו מחזירים בעיירות ובכפרים בימי החנוכה ומסבבים על פתחי בני אדם שהיו נותנים להם מעות חנוכה, ואחר כך התפשט המנהג שהאנשים הביאו את מעות החנוכה לבית הרב.

וביאר אותו חכם בדרך הלצה, שבדורות הקודמים היו כל מעשיהם של הרבנים לשם שמים, הם לא רצו ליהנות מכתרה של תורה ולא רצו לקבל מהקהל שום תשלום שכר, (היינו שקיימו בעצמם מה שאמרו חז"ל (גידים לו, א) מה אני בחנם

אף אתם נמו בחנם, וכידוע האריכות בזה, שהרמב"ם (הל' תלמוד תורה ג, י, ובפירוש המשניות אבות ד, ז), החמיר מאד שלא ליהנות מדברי תורה, ואילו הרשב"ץ (שו"ת תשב"ץ ח"א סימן קמז, הובא בבית יוסף ורמ"א יו"ד סימן רמו, כא) לימד זכות על מה שתלמידי חכמים נוטלים שכר מבני העיר שמתחזקים אותם). אותם רבנים היו נוהגים בימי החנוכה וכיוצא בו לסבב בכפרים לעמוד על משמר הדת, וסיבת הדבר, כי בכל ימות השנה היו מרודים בתורתם בישיבה או בשאר מילי דשמיא בעירם, רק בימי חנוכה שהיו יומי דפגרי סבבו בכפרים לפקח על עסקי הדת וליישר בני אדם בדרך הישרה, להשגיח על תיקון המקוואות, לפקח על השוחטים, או לראות שאין חשש חילולי שבת, וכיוצא הרבה בזה שיש לפקח, וכל זאת עשו בחינם ולשם שמים, ולא נהנו מאנשי הכפרים אף הנאה של שוה פרוטה.

וכתב שם בתולדות יעקב יוסף עוד טעם מדוע לא נמלו מעות בעת שסיבבו בכפרים, על פי מה שאמרו בגמרא (ברכות י, ב) הרוצה ליהנות יהנה כאלישע, ושלא ליהנות אל יהנה כשמואל הרמתי, הכוונה בזה, כי אלישע היה יושב בביתו, וכשהביא לו איש פרטי מנחה בוודאי היתה כוונת הנותן לשם שמים כמו ביכורים לבתן, ודרך כבוד רשאי לקבל, מה שאין כן שמואל הרמתי שהיה מסבב בעיירות וכפרים להנחותם להדריכם בדרך הישרה, אם היה מקבל מתנות מבני אדם היו מלעזיים עליו וסוכרים שמשום המתנות הוא מסבב בכפרים, לכך לא היה מקבל מתנות כלל. וזהו עוד טעם שכאשר סיבבו הרבנים בעיירות בחנוכה הקפידו יותר שלא ליטול מעות ומתנות, שלא יאמרו שהם מסבבים לשם קבלת מתנות.

אולם ברבות הימים וירידת הדורות, אזי הרבנים שסבבו בכפרים ועיירות בימי החנוכה לפקח על עסקי הדת מצאו היתר לקבל מעות או מתנות, והיו שנתנו להם מנחה איזה עוף או בהמה, וכל זאת לקחו רק כשכר בטילה שמבטל פרנסתו עבורם (ראה נדרים שם; תוספות בכורות כמ"א ד"ה מה אני; שו"ע יו"ד סימן רמו, ה). אך כאשר עברו עוד שנים ולא אפשר דרי, אזי נשאר רק עם קבלת המתנות בלבד, דהיינו שהם אינם מפקחים עוד על תיקוני הדת בכפרים כלל וסוכבים רק לקבל מתנות. ואחר כך ירדו עוד עד שנעשה הדבר כחוק ושררה שנוטלים מהם בעל כרחם, ואינם צריכים לסבב, רק שישלחו להם מעות חנוכה לביתם.

על דרך זה כתב שם בתולדות יעקב יוסף, שכן הוא הענין בחזני העיר, אשר לשמוע אוזן דאבה נפשינו שנתפשט הנגע בכל קהלה נאה וחסודה, שהם חוטאים ומחטיאים, בשעה שהחזן מזמר בניגונים בני העיר מדברים דברים במלים בבית הכנסת, ומפסיקים במקום שאסור להפסיק, וגורם החזן כמה רעות לנפשו ולנפשם. וכתב שם, ששמע מהיכן נתפשט המנהג הזה, כי מתחילה היה החזן מתכוון לשם שמים, כי היה החזן החשוב שבעיר כמו שכתב בשלחן ערוך (ראה שו"ע או"ח סימן נג, ד) וגם כמו שמוכא בכתבים (מאורות נתן, חלק מאורי אור, מערכת הח' סימן עא; קהלת יעקב אות ח' ערך חזן) ענין גדול ועמוק מאד מאד ש'חזן' הוא ראשי תיבות ח'יבוק ז'יווג נ'ישוק, כי

על ידי החזן והשליח ציבור נעשה יחוד וחיווג ונישוק בין קוב"ה, ואותם הזנים הבאים בסוד ד' לידע לכוין כל הכוונות השייכים לתפילה, היו מאריכים בניגון התיבה עד שישלימו לכוין הכוונה השייכת לאותה תיבה, (וגם היו צריכים להאריך בכוונה כדי להשלים את הכוונה של אנשי ההמון שאין יודעים לכוון בתפילה והם כיוונו במקומם), וכן על דרך זה כל הסדר, (למשל בפיוט א-ל אדון על כל המעשים ובאמירת ברכו, שבסידור הארז"ל ובכתבים יש בזה הרבה כוונות וקשה לכוון אותם ברגע קטן, ולכן נהגו שהחזן מנגן בעת אמירתם).

וכתב שם עוד, שלכך יש קבלה שלא לשנות גם הניגונים של ימים נוראים, כי המה שייכים אל התיבה של אותה התפילה. (וכידוע ומקובל שהניגונים והנעימות של תפילות הימים הנוראים הם מקובלים עד למשה מסיני (ראה תולדות יעקב יוסף פרשת כי תצא ד"ה ולי נראה לפרש; ספר מנהגי ווירמיוזא, בהקדמה; הקדמת פאת השלחן להגאון רבי ישראל משקלוב זצ"ש בשם הגר"א; שו"ת שיה יצחק, סימן עג). וכן הוא בכללות אמירת הפיוטים שיסודתם בהררי קודש ואין לשנותם, וכפי שכתב במהרי"ל (הלכות יום כיפור, אות יא) שאין לשנות מנהג המקום בשום ענין, וסיפר המהרי"ל על עצמו שפעם היה שליח ציבור בקהל אחר ואמר איזה סליחה שלא היה מנהג המקום לאומר, לימים מתה בתו ביום כפור והצדיק עליו את הדין שלקה על מה ששינה ממנהג המקום).

אולם אחר כך, כשעברו השנים ולא אכשר דרי, נשאר אצל החזנים רק הניגונים לבד בלי התפילה הראויה, וחומאין ומחמאין, אוי לאותה בושא, איך יעזי החזן פניו לעמוד כשליח ציבור שצריך להיות מליץ ושליח ציבור וסרסור בין ישראל לאבינו שבשמים לפני מלך גדול ונורא עקרא ושרשא דכל עלמין.

וכן הוא בענין ספריא, שפירש רש"י (סוטה שם) מלמדי תינוקות, מתחילה היו לומדים המלמדים עם התינוקות לשם שמים, וקיימו בעצמם מה אני בחנם, ובדורות שאחריהם החלו לבקש שכר ונימוקם עמם שהם מבקשים שכר בטלה (ראה שו"ע יו"ד סימן רמו, ה). אולם כשעברו עוד שנים ולא אכשר דרי, נשאר רק עם קבלת המעות של שכר בטלה ועושים מלאכתם רמיה ומזוללים בלימוד עם התינוקות, כמו שהיה מעשה בחכם אחד שאמר אל מלמד אחד שהתרשל במלאכתו, מדוע אינך עוסק במלאכת הלימוד עם התינוקות, ואף אם אין לך בושא מהבורא, מכל מקום איך אין לך בושא מבני אדם שיעבירו אותך ממלאכתך ויקפחו פרנסתך, והשיבו המלמד, עד שאני אמריח את עצמי עם התינוקות משך כל השנה, יותר טוב אני עושה שאני ממריח את עצמי עם בעל הבית איזה שבועות להיות נושא חן בעיניו, ושוב איני צריך לטרוח עם התינוקות כלל.

על פי הדברים האלה מפרש שם בתולדות יעקב יוסף את מאמר חז"ל, שמיום שחרב בית המקדש שרו חכימא למהוי כספריא, פירוש שהחכמים המשמשים ברבנות אין מתכוונים ללמד תורה ולתקן את תיקוני הדת, אלא

מתכוונים רק לשם פרנסתם כמו ספריא דהיינו מלמדי תינוקות שגם הם תובעין שכר לימוד ואין מלמדים כראוי, ובטלו העיקר ותפסו הטפל, וספריא כחזניא, שהמלמדים נוהגים כמו החזנים שגם הם עזבו העיקר ותפסו הטפל, מבטלים את התפילה, וחזניא כעמא דארעא, פירוש, שהסיכה שגרמה לחזנים שנמצא בהם שמץ דופי, הוא באשמת עמא דארעא, עכתוד"ק עיי"ש עוד בזה.

*

על כל פנים, הנוגע לענינינו, נמצינו למדים מדברי התולדות יעקב יוסף שהשליח ציבור צריך להיות איש הגון וראוי, כי עליו להיות סרסור וממוצע בין ישראל לאביהם שבשמים. וזאת לפנים בישראל היו הצדיקים וגדולי הדור משמשים כשליח ציבור וחזנים, והם חיברו את פיוטי התפילה, כמו רבי אליעזר הקליר שיש אומרים שהיה תנא, או רבי שמעון מבעלי הפייטנים, רבי אמנון בעל הפיוט ונתנה תוקף, ועוד כיוצא בהם (ראה שפע חיים דרשות חורש"י תשל"ט, פרשת חוקת-בלק אות כג, ופרת נצבים-ולך אות כז).

מעתה הדברים קל וחומר בן בנו של קל וחומר, שהכהנים העומדים לשרת בבית המקדש היו צריכים להיות אנשי קודש וצדיקים בכל מעשיהם, שהרי היו שליחי עמך בית ישראל להקריב את קרבנותיהם לריח ניחוח לד' ולקשר את ישראל לאביהם שבשמים, והם המה שעבדו עבודה בקדשים ובקדשי קדשים והקריבו אותם על המזבח שירדה שם אש של מעלה. את כל עבודתם היו צריכים לעבוד באימה וביראה ולקיים הכתוב (ויקרא יט, ל) ומקדשי תיראו, וכדרך שמוכא בקדמונים (עיין רמב"ם הלכות בית הכהונה ז, ח; תוספות בבא בתרא כא, א ד"ה כי) שבשעה שהיו בני ישראל מתקבצין בעזרה ברכבותיהם כגון ברגלים להביא קרבנותיהם, היו עומדים שם באימה וביראה גדולה מפחד ד' והדר גאוונו. ובוודאי שהכהנים בעצמם היו עומדים תמיד באימה וביראה ממי ששיכן את שמו בבית הזה, ובהכרח שהיו צדיקים ובני מעלה, ובאמת מצינו (ראה פירוש מהר"ו על במדבר רבה טו, א) שהכהנים היו בעלי רוח הקודש.

על צדקותם של הכהנים ומדרגת מסירות הנפש שלהם מוכא בגמרא (תענית כט, א) שמשחרב הבית בראשונה נתקבצו כיתות כיתות של פרחי כהונה, ומפתחות ההיכל בידן, ועלו לגג ההיכל ואמרו לפניו, רבונו של עולם, הואיל ולא זכינו להיות גזרין נאמנים, יהיו מפתחות מסורות לך, וזרקום כלפי מעלה, ויצתה כעין פיסת יד וקיבלתן מהן, והם קפצו ונפלו לתוך האור, ע"כ. ואף גם זאת על הכהנים הגדולים שבבית שני כתבו בספרים הקדושים (ראה למחר"ל, באר הגולה, באר הששי; ועיין תשב"ץ ח"ג עיין לו) שאף שהם לא הוציאו שנתם (יומא ט, א) מכל מקום היו צדיקים גדולים, שהרי נכנסו מתוך ידיעה שימותו ואף על פי כן מסרו נפשם לעבוד עבודה. וכללם של דברים שכהני ד' העובדים בבית המקדש בהכרח שיהיו צדיקים ושלמים במעשיהם.

*

בבן נבוא לפירוש פרשה זו, כי הנה יתכן שבין הכהנים יתערב איזה איש מתחזה וצבוע שאין תוכו כברו, שכלפי חוץ יראה את עצמו כאיש צדיק תמים, הוא יתהדר ביחוסו וגם ישמיע פלפולים מחודדים בתורה, בעוד באמת הוא איש רשע וזולל וסובא שכולו עלה קמשונים, אך לפי מראה בני אדם מהנגלות לנו ולבנינו לא יכירו בטובו, שהרי כבר אמר הכתוב (שמואל א' טו, ז) כי האדם יראה לעיניים וד' יראה ללבב. כעין שמצינו בגמרא (פסחים ג, ב) באותו גוי שהיה עולה ואכל פסחים בירושלים ולא הכירו בו, עד שהערים עליו רבי יהודה בן בתירא בתחבולה כשאמר לו לבקש האליה, עיי"ש, כך יש חשש שמא בין הכהנים יתערב איזה כהן שהוא אינו כדאי והגון להקריב את קרבנותיהם של ישראל, ונמצא גורם חורבן וקלקול גדול במעשיו, כדרך שכתב התולדות יעקב יוסף לגבי החזנים שאינם ראויים שהם חוטאים ומחטיאים וגורמים כמה רעות לנפשם ולנפשות ישראל.

אשר על כן נראה לומר, שזהו הענין שפסלה התורה כהנים בעלי מומין להקריב קרבנות, כי בפשטות הוא תמוה, וכי בעבור איזה שבר רגל או שבר יד בגופו של הכהן כבר יפסל להקריב קרבן. אלא דהענין בזה הוא, שכאשר גלוי וידוע בשמים על כהן אחד שהוא חוטא ואינו ראוי להקריב בכהונה, והוא מסתיר את רשעותו ופושט טלפיו לומר ראו מהור אני ומבקש שבר כפנחס, אזי גורמים משמים שהוא יהיה בעל מום ויפלו בו מומים שבגלוי, וזהו מרחמי הבורא על בני ישראל להצילם מכהן זה שלא יקרב להקריב את קרבנותיהם, ובעין שמצינו (דברי הימים ב' כו, יט) בעוזיהו המלך שכאשר רצה להקריב קטורת אשר לא כדת זרחה לו הצרעת במצחו ובכך נפסל מן הכהונה, כך גם לעניינינו כל המומים של הכהנים הם מחסד א-ל ומרחמיו המרוכים, שלא יבוא כהן שאינו הגון להקריב קרבנות, לכן מסבכים משמים שהוא יהיה עוור או פיסח וכדומה, ובכך יימנע ממנו להקריב קרבנות.

בירתר שאת יש לומר, שכל המומים היו מכוונים מדה כנגד מדה לפי סוג החטא שחטא הכהן, אם פגם בקדושתו וקלקל את עיניו בהסתכלויות אסורות אזי מדה כנגד מדה היה נעשה עיוור, ואם הלך ברגליו למקומות אסורים אזי היה נעשה פיסח ברגליו, ואם חטא במדת הכעס וחרון אף היה נעשה חרום שחוטמו שקוע, וכן על זו הדרך ככל מום ומום, ובדרך זה גרמו משמים שכל כהן שאינו ראוי לעבודה יהיה מסולק מן הכהונה.

ובאמת שגם בלי המומים הללו יש סימנים שיוכלו להכיר על החוטא, וכמו שמצינו בגמרא (יבמות ס, ב) סימן לעבירה הדרוקן, והכוונה שפניו מוריקים בצבע הירקות (ראה רש"י ד"ה הדרוקן ובתוספות ד"ה סימן). זאת מלבד מה שהצדיקים היו רואים על פניהם של בני אדם את חטאיהם והיו מכירים ברוח קדשם בריח הנורף מהחוטא, כפי ששמעתי מהגה"צ רבי וואלף זצ"ל [תלמידו של הגה"צ רבי יהודה גרינוואלד זצוק"ל אבדק"ק סאטמאר], על אודות הרה"ק רבי יהושע מטאמשוב זי"ע, שהתנהג בחריפות ובתקיפות דקדושה ללא משוא פנים, ולפעמים היה נכנס לבית

המדרש מלא באנשים וניגש אל בחור אחד, הריח אותו מקרוב והיה מכריו שנודף ממנו ריח רע של עבירות, או שועק שהוא לא נוהר במבילת עזרא, והלה נתמלא בושה וכלימה גדולה ונמלט על נפשו. גם סיפר לי רבי וואלף, שפעם אחת כשהגיע הרה"ק מטאמשוב לבקר בעיר סאטמאר, כשנכנס לבית המדרש של הישיבה ברחו משם כל הבחורים עד שבית המדרש נתרוקן לגמרי, כי כולם חששו שמא יראה את מעשיהם ויריח את חמאיהם. ענין זה הוא בבחינת הכתוב (ישעיהו יא, ג) והריחו ביראת ד'.

אולם בזאת לבר אין די כדי למנוע מהכהן החוטא את עבודתו במקדש, כי יתכן שיהיה כהן אחד עז פנים ומחוצף, ואף אם הכהן גדול יבוא ויאמר שהוא רואה על פניו שהוא חוטא ומריח ממנו ריח גרוע של חטאיו, יכחיש הלה את הדברים ויאמר שהוא לא חטא מעולם ורק שמו עליו עלילות דברים, והרי תורה לא בשמים היא ואם כן איך יוכלו לסלק אותו ממשמרתו. על כן קבעה התורה שבעלי מומים לא יעבדו עבודה במקדש, ועשה ד' ככה שכל כהן החוטא ורוצה לעבוד עבודה נופל בו מום, כשבר רגל או שבר יד, שהם מומים שבגלוי שאי אפשר להכחיש אותם, וממילא יהיה מוכרח להפסיק לעבוד כפי חוקי התורה.

*

בכך יפורשו הכתובים בטוב מעט, דבר אל אהרן לאמר איש מזרעך לדרתם אשר יהיה בו מום לא יקרב להקריב לחם אלוקיו, ובא הכתוב כמפרש ונותן מעט מדוע נפסל בעל מום מכהונה, ומדוע גרמו משמים שיפול מום בכהן זה, על כך מתרץ הכתוב יען כי כל איש אשר בו מום לא יקרב, פירוש שבשמים גלוי וידוע שכהן זה אין תוכו כבדו ואין הוא ראוי לעבוד עבודה, ולפי שבשמים רוצים שאיש זה לא יקרב אל המזבח אמרה תורה שבעל מום פסול לעבודה, ומשמים גורמים שכהן זה יהיה בעל מום ובכך לא יקרב הלה אל המזבח.

או יאמר, שכבר בפסוק הראשון פירש הכתוב ענין זה, איש מזרעך לדרתם אשר יהיה בו מום אזי ידוע תדע שלא לחינם הטילו משמים מום זה בגופו של כהן, אלא סיבת הדבר הוא, יען כי גלוי וידוע בשמים שכהן זה לא יקרב להקריב לחם אלוקיו, כלומר שכהן זה אין סתרו כגילויו ולבו אינו נכון לשמים, ואם יגש אל המזבח לא יתכוון לשם שמים להקריב לחם אלוקיו, ולכן סיבבו משמים שהוא יהיה איש עור או פסח או חרום וגו', ובכך יוכלו לדחות אותו מן המזבח ולא יקלקל את קרבנותיהם של ישראל.

ובדרך זה יבואר גם הכתוב השלישי, כל איש אשר בו מום מזרע אהרן הכהן לא יגש להקריב את אשי ד' מום בו את לחם אלקיו לא יגש להקריב, פירוש, לפי שגלוי וידוע בשמים שכהן זה אין מעשיו רצויים ואין כוונת לבו לעבוד עבודה לשם שמים להקריב את אשי ד' ואת לחם אלוקיו, והוא בכלל אלו שאמרו

עליהם (ראה תיקו"ז תקן ו דף כב, א ותקן ל דף עג, ב) דכל מה דעבדין לגרמייהו עבדין, ולכן משמים הטילו בו מום.

*

בדרך זה ובסגנון אחר נבוא לכאר עוד מקרא הדין, כי לכאורה היה מקום לשאול, איך יתכן כזאת שבזרעו של אהרן ימצא איש בעל מום ומסובל ביסורים, והרי הוא מבני בניו של אהרן הכהן והיה בדין שזכות אבותיו תעמוד לו שלא יאונה לו כל רע, וכמאמר הכתוב (משלי ב, ו) מתהלך בתומו צדיק אשרי בניו אחריו, ומדוע זה ילקה אותו כהן בגופו. בפרט באהרן הכהן שמצינו בו שזכותו עומדת לו ולזרעו אחריו, כמו שאומרים בפיוט (מוסף ליום הכפורים, בפיוט אתה כוננת) 'תוכן כוץ ועריכת אבן מחוגר בכולם, כמלאך מוכאל משרת, תיכנת כל אלה לכבוד אהרן וכו', תחת אהרן מגזעו יעמוד, לשרת לפניך ביום הסליחה'.

על כרחק אתה אומר, שאם מוצאים בין זרע אהרן כהן שנפל בו מום בהכרח שהוא רשע גמור ומוחלט עד שזכות אבותיו כבר אין עומדת לו להגן בעדו, וכמו שמצינו בגמרא (ברכות ו, א) רשע וטוב לו רשע שאינו גמור, רשע ורע לו רשע גמור, ע"כ, דהיינו שאפילו רשע בן צדיק אם הוא רשע גמור אזי רע לו. אמור מעתה, שכאשר רואים כהן שיש בו מום זה סימן מובהק שהוא בודאי רשע גמור ומוחלט שאינו ראוי לעבוד עבודה, כי אם הוא לא היה רשע גמור היתה זכותו של אהרן מגינה עליו שלא יארע בו מום.

בבן יפורש הכתוב כמין חומר, דבר אל אהרן לאמר איש 'מזרעך' לדרתם אשר יהיה 'בו' מום, כלומר, אלמלי היה מום זה מצוי אצל איש אחר אשר לא מזרעך הוא, לא היה זה כל כך סימן שמעשיו אינם רצויים, אבל אם תהא כזאת בישראל שאחד מזרעך יהיה בו מום, דהיינו שאף שהוא חומר מגזע קדושים והוא מבני בניו של אהרן עם כל זאת לא הועילה לו זכות אבות להיות תרים בפני הפרענות, ויהיה בו מום, פירוש בו באיש המיוחס הזה, כזאת תדע שאיש זה הוא רשע גמור ומוחלט שאינו ראוי לעבוד עבודה, ולכן לא יקרב להקריב לחם אלקיו.

וכן הוסיף הכתוב ואמר עוד, כל איש אשר בו מום מזרע אהרן הכהן, פירוש, שעם היותו מזרע אהרן הכהן לא הועילה לו זכות אבות ונפלה בו מום, הרי זה ידים מוכיחות שהוא רשע שאין כוננתו לשמים, ולכן לא יגש להקריב 'את איש ד' מום בו את 'לחם אלקיו' לא יגש להקריב, כפי שפירשנו שבידוע לנו שכהן זה לא יתכוון בעבודתו לשם שמים להקריב לחם אלקיו אלא יהיה בכלל אלו אשר לגרמייהו עבדין, וזאת למדנו מכך שנפל מום 'בו' דהיינו באיש זה שהוא מזרע אהרן, ולא הגינה עליו זכות אבות, ולפיכך הוא נדחה ממחיצת הכהונה.

*

על פי הצעה זו יש לומר עוד, בהקדם מה שאמרו בגמרא (פסחים קד, א) מאן ניהו בנן של קדושים רבי מנחם בר סימאי, ואמאי קרו ליה בנן של קדושים, דלא איסתכל בצורתא דוואז, ובתוספות שם (ד"ה דלא) כתבו שאין הכוונה שאביו סימאי לא הסתכל בצורתא דוואז, כמו שמוכח במסכת מועד קטן (כה, ב) ואף שיש מכאן ראייה רק שהוא היה קדוש ואין לנו ראייה שגם אביו היה קדוש, מכל מקום קראו לו בנן של קדושים ותלו קדושתו באביו שגם אביו היה קדוש, ע"כ. והדברים מפליאים וצריכים ביאור, מדוע באמת תלו הקדושה באביו ולא בעצמו.

והנראה בזה, כי הנה אין שום מעלה למיוחם ובן גדולים אם הוא עצמו כלי ריק ודל במעשיו, כי אם בזאת יתהלל המתהלל כשיהיה הוא עצמו צדיק וחכם בתורה. על כך כבר כתב בספר מבחר הפנינים (שער א, אות כה) שהחכמה היא היחוס הגדול ביותר, וכן (שם שער יד, אות א) שהגדול שביוחסים הוא השם הטוב, וכן (שם שער לח, אות יג) שהיחוס הגדול ביותר הוא גמילות חסד לבני אדם.

עוד מובא שם (שער נה, אות ב) שפעם אחת באו שלשה אנשים לחצר המלך והתיישבו מעצמם על כסאות נכבדים קרובים אל המלך, האחד קרוב יותר מחבירו, ושאל אותם המלך מדוע התיישבו בסדר זה. ענה הראשון, אני התיישבתי במקום היותר קרוב אל המלך, כי מחמת גודל יחוס משפחתי אמרתי בלבי שאני החשוב מכולם וראוי לשבת כאן. השני שישב אחריו ענה, מחמת חכמתי היתרה סברתי שאני ראוי לשבת במקום מכובד ונעלה יותר מהשלישי. ואילו השלישי ענה ואמר, מפני שאני שפל וגרוע מכולם לכן חשבתי שאני צריך לשבת במקום שפל ורחוק. קרא המלך לשלישי לשבת ראשונה לפני כולם, כי מדת הענוה חשובה יותר מהגאווה שאדם מתגאה ומתפאר ביחוסו או בחכמתו, עיי"ש. כן מסופר בפי העולם שפעם התווכחו שני בני אדם, האחד אמר לחבירו, איך תעזי פניך להתווכח עמי והלא אנכי איש מיוחס מגזע גדולים, ויען לו חבירו, אתה אמנם מיוחס, אבל דא עקא שאצלך היחוס מסתיים, ואילו אני, אף כי אינני מיוחס, אך ממני מתחיל היחוס שבני יתייחסו אחר.

ולא עוד, אלא שמי שהוא מיוחס יש תביעה גדולה ממנו הרבה יותר אם מעשיו אינם כשורה, ובשמים מחמורים בדינו ומדקדקים במעשיו יותר מאיש שאינו מיוחס, וכפי שאמרו בגמרא (מנחות נג, א) אי בר אוריין הוא, יאי [אם הוא בן תורה, הוא הגון]. אי בר אוריין ובר אבהן הוא, יאי ויאי [אם הוא בן תורה וגם מיוחס ובן לאבות גדולים, הוא הגון והגון]. ואי בר אבהן ולא בר אוריין, אישא תיכליה [ואם הוא מיוחס ואינו בן תורה, אש תאכל אותו], ע"כ. ולכאורה יש להבין, למה יגרע חלקו של האיש המיוחס כשהוא אינו בן תורה, שהוא בקללה שהאש תכלה אותו, ואילו שאר עמי הארץ שאינם בני תורה ואינם מיוחסים אינם בכלל קללה זו. אלא הביאור הוא (ראה מהרש"א חידושי אגדות, ד"ה ואי בר) שכל שהוא עם הארץ בן עם הארץ ואינו מיוחס ובר אבהן, אין עליו טענה ותביעה גדולה כל כך ואין עונשו חמור, כי

מה יעשה הבן אחרי שלא ראה מאורות מימיו. מה שאין כן האיש שהוא בר אבקה, שהוא חומר מגוע אבות גדולי תורה, ובכל זאת הוא אינו הולך בדרכיהם ולא לומד ממעשיהם להיות בר אוריין, גדול עונו מנשוא ולכן הוא בקללת אישא תיכליה ל"ע. ועל ענין זה כידוע היו תלמידי הבעש"ט הקדושים זי"ע בוכים ומתחננים הרבה שיזכו לילך באמת ובתמים בדרכי האבות הקדושים.

בבן יבואר מה שאמרו על רבי מנחם בר סימאי, אמאי קרו ליה בנן של קדושים, דלא איסתכל בצורתא דווא, כלומר, שהוא לא היה ח"ו מאותם אנשים שהיחוס אינו מחייב אותם כלל לשפר את מעשיהם ואינם מתעוררין לתבוע מעצמם לעלות במעלות קדושים ולהגיע למעשי אבותיהם, אלא הם משתמשים ביחוס שלהם רק כדי ליהנות משלחן אחרים ולתבוע ממון בטענה שהם בנש"ק וצריך להחזיק את ידם, לזאת אמרו והעידו בנמרא על רבי מנחם בר סימאי שהוא היה בנן של קדושים ההולך בדרך הנכון, 'דלא איסתכל בצורתא דווא' פירוש שהוא לא השתמש ביחוסו לשם תביעת ממון מאחרים, ואדרבה הוא היה שונא בצע ולא הסתכל בצורת מטבע, והשתמש ביחוסו רק כדי להתעלות בתורה ולקיים בעצמו (תהלים קיט, עב) טוב לי תורת פיך מאלפי זהב וכסף.

*

כללם של דברים, שרק כאשר המיוחס בעצמו הוא שלם בתורה ונקי מעבירות שבידו אז יש תוספת מעלה וערך גדול ביחוס שלו, אבל אם הוא עצמו דל במעשים אין שום ערך ביחוסו, ואדרבה עונישו חמור הרבה יותר.

על כך אמרו צדיקים משל נפלא: מלך אחד זימן ארבעה אומנים הבקאים במלאכת הציור והקישוט, והורה להם לפאר ולקשט את ארבעה כותלי הדרו ברוב פאר והדר, ועל כל אחד מהם המיל את המלאכה לצייר ולקשט כותל אחד. שלשה אומנים מהם עמלו ברוב כשרון לצייר את שלשת קירות הבית בציורים מצויורים שונים בתכלית הפאר והיופי, אולם האומן הרביעי ישב על מקומו באפס מעש והמתין עד שכולם יסיימו את מלאכתם, ואז הביא הלה זכוכיות ממורקות [שפיגלעך] וכיסה בהם את כל הקיר הרביעי, כך שבקיר זה השתקף ונראה בבואה של ציורי שלשת הכתלים יחדיו. לאחר מכן כאשר בא המלך לראות את מעשיהם, שיבח מאד את מעשיו של האומן הרביעי שבחכמתו הפליא לעשות קיר מפואר המשלב בתוכו את היופי של כל האומנים שלפניו.

אולם הוסיפו צדיקים ואמרו, כמה דברים אמורים, כאשר הזכוכית של הקיר הרביעי הוא אבן נקי ומצוחצה ללא רבב, אז משתקפים ונראים בו יקר תפארת כל הכתלים, אולם אם הקיר הרביעי הוא מלא שריטות וכתמי רבב, אזי אין רואים בכותל הרביעי את שאר הציורים כי אם לכלוכים וכתמים, ובכוא המלך יחר

אפו ביותר על האומן הרביעי, שהשחית את יופי דמות הארמון ואף שאר הכתלים איבדו מערכם אחרי שהם עומדים בסמוך לכותל מלוכלך זה.

והנמשל מובן מאליו, שאם המיוחס הוא בעצמו נקי ומצוחצח מכל חטא והוא מזוכך במעשים טובים, אזי הוא כמראה שמשתקף בו כל היופי והפאר של אבותיו למעלה בקודש ותפארת אבות על בנים, והוא יכול להתעלות למעלה ראש, אך אם הוא ח"ו מלא כתמים וסוגים ממינוף עוונותיו, אזי לא זו בלבד שאין נראה בו יקר תפארת אבות, אלא שעליו יש תביעה גדולה יותר על שקלקל את יופי ארמון המלוכה.

בדרך זה נראה לבאר מה שאמרו חז"ל (תנא דבי אליהו פרק כה; ילקוט שמעוני, ואתחנן, רמז תתל) שכל אחד ואחד מישראל חייב לומר מתי יגיעו מעשי למעשה אבותי אברהם יצחק ויעקב, ובפשטות הוא פלא, וכי איך אפשר לאיש פשוט לבוא למעלת האבות הקדושים. ולפי המשל האמור יש לומר, שהכוונה שחייב כל אדם לשאוף שלכל הפחות המעשים המועטים שהוא עושה לפי ערכו יהיו נקיים ומצוחצחים באופן שיוכלו לשמש כמראה השפוגעל למעשי אברהם יצחק ויעקב, ועל זה אמרו שיגיעו מעשי למעשה האבות, שבתוך מעשיו יהיה ניכר היופי של היחס שהוא מתייחס אחרי האבות הקדושים, ומעשיהם יהיו ניכרים בתוך מעשיו, והבן.

המיוחס שמעשיו אינם כשורה, לא לעצמו בלבד פגם, אלא כאמור הוא כדוגמת הקיר הרביעי שאם הוא ממונף ומאוס הוא מוריד מערכו ומיופיו של כל החדר, והוא כדוגמת קוצים שיש באילן של אתרוגים, שאין החסרון רק בקוצים עצמם בלבד, אלא שהם מקלקלים את האתרוגים הנאים שלצידם ופוגמים בהם, ואין להם תקנה אלא לעקור את הקוצים משורשם, ועל זאת אמרו אי בר אבתן ולא כר אוריין אישא תיכליה, והוא נתחייב כליה באש רח"ל, כדי שלא יפגום ביחוס אבותיו, ועל כגון זה אמר הכתוב (ויקרא כא, ט) את אביה היא מחללת באש תשרף.

*

בבן נבוא לביאור הכתוב, כי מי לנו מיוחסים גדולים יותר מהכהנים שהם מזרע אהרן, ועל זאת בא הכתוב להזהיר, שאם הכהן עצמו ילך בדרך טובים אזי זכות אבותיו תעמוד לו להתעלות בקדושה של מעלה, אך אם ילך בדרך חשכים ואין נוגה אזי אדרבה היחוס יהיה לו לרועץ שיחמירו בדינו יותר, והאבות ינתקו עמו קשר ושייכות, ויבקשו שהוא לא יתייחס אחריהם (ראה אור החיים הק' במדבר טו, א). ועל זה נאמר, דבר אל אהרן לאמר איש 'מזרעך' לדרתם אשר יהיה בו מום, כלומר, שהוא מיוחס מזרעך ובכל זאת נהיה בו מום, וכנ"ל שאם יש בו, במיוחס, מום מוכח שלא הועילה לו זכות אבותיו להגן בעדו מחמת שהוא בגדר רשע גמור ורע לו, והוא בכלל בר אבתן ולא בר אוריין, ולכן לא יקרב להקריב לחם אלקיו, כי אם אינו הולך

בדרך אבותיו הרי הוא מחלל ומבזה את שם אבותיו, ובכן הוא מנתק עצמו מן היחוס ואינו ראוי להימנות בין זרע אהרן, וממילא אסור לו להקריב לחם אלוקיו. כן חזר הכתוב ואמר כל איש אשר בו מום 'מזרע אהרן הבהן', אם הוא מזרעו של אהרן ויש בו מום בגופו שזוהו עדות על רוע מעלליו, אזי שוב אינו נחשב כזרעו של אהרן, ולכן לא יגש להקריב את אשיו ד' מום בו את לחם אלוקיו לא יגש להקריב.

ולפי דרכנו יתבאר גם המשך הכתוב בסיום פרשה זו, וידבר משה אל אהרן ואל בניו ואל כל בני ישראל, ולכאורה צריך ביאור, שהרי מצוה זו שייכת רק אצל כהנים ולמה נאמרה אל כל בני ישראל, וברש"י עמד בזה ופירש לדרכו, אל אהרן ואל בניו ואל כל בני ישראל, להזהיר בית דין על הכהנים, ע"כ. ולפי דרכנו נראה לומר הרמז בזה, שבא הכתוב להורות לנו דרך מוסר, שהענין האמור לא ללמד על עצמו יצא ואינו נוגע רק לבני אהרן בלבד, אלא ללמד על הכלל כולו יצא לכל בני ישראל, כי אף אם הם אינם מיוחסים מזרע אהרן, מכל מקום כולם מתייחסים אחרי האבות הקדושים אברהם יצחק ויעקב, ועליהם להיזהר שלא להיות בגדר בר אבהן ולא בר אוריין, ולא יהיו כמראה השפיגעל שהוא פגום ומאוס שאז אין מועיל לו זכות אבות, ואדרבה הוא מקלקל הרבה לו ולאבותיו, אלא ישתדל להיות תמיד בגדר מתי יגיעו מעשי למעשה אבותי אברהם יצחק ויעקב, וכמו שנתבאר שהכוונה שגם המעשים המועטים שלי יגיעו אל מעשי האבות על ידי שמעשי יהיו נקיין וטהורים, וממילא הם ישמשו כמראה השפיגעל שישתקפו בהם יקר תפארת מעשה האבות הקדושים.

תוכן הענינים :

- החובה למסור נפש לטובת השני, להקריב הן את גופו והן את רוחניותו לטובת הזולת, ולהתמסר ללמד תורה ודעת לקטנים ממנו, אף אם בכך הוא עצמו יפסיד ממעלותיו.
- כשבאים להקים ישיבה או כל ענין רוחני, אין לעכב הדבר מחמת העדר ממון, אלא יש להביאו תחילה לכלל מעשה ורק אחר כך להקהיל קהילות לאסוף ממון.
- מדברי התולדות יעקב יוסף, על הרבנים ומלמדי תינוקות שבדורות עברו התכוונו לשם שמים ואחר כך נטלו ממון, ואחר כך תפסו עיקר הממון בלי לעשות מלאכתם נאמנה.
- עוד שם שהחזנים בדורות הקודמים האריכו בנגינה כי האריכו בכוונות וסודות, ואחר כך נשארו רק עם הניגונים בלי הכוונות.
- שליח ציבור צריך להיות איש ראוי והגון במעשיו כי הוא הסרסור בין ישראל לאביהם שבשמים לקשר ולהעלות התפילה.
- הכהן העומד לשרת צריך להיות איש צדיק תמים, ואם יש כהן שהוא צבוע ואין תוכו כבור, מסבבים משמים שהוא יהיה בעל מום ובכך לא יגש להקריב קרבנות.
- זכות אבות מגינה שלא יבוא לידי נזק מום, ואם בכל זאת אירע מום באיש מזרע אהרן בהכרח שהוא רשע גמור ואינו ראוי להקריב קרבנות.
- עיקר מעלת המיוחס כשהוא עצמו נקי מחטא ושלם במעשיו, שאז עומדת לו זכות אבותיו לעלות יותר, אך אם מעשיו אינם כשורה גדול עונו ועונשו חמור משאר אנשים.
- משל נפלא שאמרו צדיקים על המיוחס, שהוא בדוגמת מראה [שפיגעל] בקיר הרביעי בארמון שבו נראים שלשת הכתלים המפוארים, והוה רק אם הקיר הרביעי הוא נקי ומצוחצח.

לעילוי נשמת

הרבני החסיד מוה"ר שלמה יהודה בהר"ר נתן ז"ל קארנפעלד
נלב"ע ג' אייר תשס"ו לפ"ק – ת. נ. צ. ב. ה.
הונצח ע"י משפחתו הי"ו

לעילוי נשמת

האשה החשובה מרת פינא ב"ר פנחס אליהו ע"ה לעפקאוויטש
נלב"ע י"ב אייר תשע"ז לפ"ק – ת. נ. צ. ב. ה.
הונצח ע"י משפחתו הי"ו

גליון זה נדבת

הרה"ח מוה"ר נפתלי ישעי' אשר מארגידעטען הי"ו
לרגל שמחת היכנס בנו הב' שלום מרדכי נ"י לעול התורה והמצוות
למז"ט ובשטומ"צ

גליון זה נדבת

הרה"ח מוה"ר יחזקאל קליין הי"ו
לרגל שמחת הולדת הבן ישי נ"י
למז"ט ובשטומ"צ

גליון זה נדבת

הרה"ח מוה"ר אלי' ארי' קליין הי"ו
לרגל שמחת היכנס בניו התאומים הב' שלום, הב' יוסף דוד נ"ו
לעול התורה והמצוות
למז"ט ובשטומ"צ

גליון זה נדבת

הרה"ח מוה"ר יעקב יצחק ווייס הי"ו
לרגל שמחת הולדת הבת מליא שתחי'
למז"ט ובשטומ"צ

מכון להוצאת דברי תורה

מאת כ"ק מרן אדמו"ר הגה"ק זצוקללה"ה
שע"י איגוד חסידי צאנז

(718) 431-1055